DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Felsefe Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 4

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Felsefe · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 4)

1. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Bir Sesli Yayının Taslağı

Okulun sesli yayın ekibinde görev alan Eylül, "Felsefe Komşularıyla Tanışıyor" adlı bölümün konuşma metnini hazırlamıştır. Kayıttan önce metni okuyan felsefe öğretmeni, taslaktaki dört cümleyi numaralandırmış ve kenarına "Bunlardan bazıları doğru, bazıları düzeltilmeli." notunu düşmüştür:

- **(I)** Bir biyolog bir kuşu incelerken onun yalnızca kanat yapısına ya da göç yollarına odaklanır; bir filozof ise aynı kuşu yaşamla, evrenle ve değerlerle birlikte bir bütün olarak düşünür. Yine de biyolog da filozof da vardığı sonucu akla dayandırır.
- **(II)** Filozoflar da tıpkı laboratuvardaki araştırmacılar gibi deney ve ölçümle sınanabilen kesin kanıtlar ortaya koyar. Bu yüzden felsefe tarihinde her soru için herkesin benimsediği tek bir doğru cevap bulunur.
- **(III)** Din ile felsefe aynı konulara hiç değinmez: Evrenin ve hayatın anlamı yalnızca dinin konusudur, felsefe ise yalnızca düşünmenin kurallarıyla uğraşır.
- **(IV)** Bir ressam tuvaline kendi iç dünyasını ve hayal gücünü yansıtır; bir filozofun düşüncesinde de onu ortaya koyan kişinin kendi bakışı görülür. Yine de ressamın emeği duvara asılıp gözle görülebilen bir esere dönüşürken filozofun ürünü ancak zihinle kavranabilen bir düşünce olarak kalır.

Taslaktaki her cümlenin doğru (D) mu yanlış (Y) mı olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız. Doğru bulduğunuz cümle için kararınızın gerekçesini, yanlış bulduğunuz cümle için ise cümlenin düzeltilmiş biçimini yazınız.

Cümle	D / Y (4x1 Puan)	Gerekçe ya da Düzeltme (4x2 Puan)
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		

2. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Fırıncı Çırağının Defteri

Mahalle fırınında çıraklık yapan Doruk, işini öğrenirken edindiği bilgileri ve kendi gözlemlerini bir deftere yazmaktadır. Defterin son sayfasında şu üç not yer almaktadır:

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

- **Not A:** Fırıncılığın temel bilgilerinden biri şudur: İçine maya katılan bütün hamurlar ılık bir yerde bekletildiğinde kabarır. Bu sabah yoğurduğumuz poğaça hamuruna da maya kattık.
- **Not B:** Pazartesiden cumartesiye kadar altı sabah boyunca fırının arka rafına yerleştirdiğimiz somunların kabuğu, her seferinde ön raftakilerden daha koyu renkte kızardı.
- **Not C:** Simit hamuru ile açma hamuru aynı un, aynı su ve aynı mayayla yoğruluyor; ikisi de aynı fırında, aynı ısıda pişiyor. Kışın mutfak soğuduğunda simit hamurunun geç kabardığını gördüm. Açma hamurunu ise soğuk bir günde henüz hiç yoğurmadım.

Her notta verilen bilgilerden hareketle ulaşılabilecek sonucu aşağıdaki tabloya yazınız. Bu sonuca ulaşırken kullanılan akıl yürütme türünü belirleyiniz ve türü belirlemenizin gerekçesini notla ilişkilendirerek yazınız.

Not	Ulaşılan Sonuç (3x2 Puan)	Akıl Yürütme Türü (3x1 Puan)	Gerekçe (3x1 Puan)
A			
B			
C			

3. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Belediye Salonunda Güzergâh Toplantısı

Bir ilçe belediyesi, 4 numaralı otobüs hattının güzergâhını değiştirerek hattı ilçe hastanesinin önünden geçirmeyi önermiş ve öneriyi halk toplantısında tartışmaya açmıştır. Toplantıda söz alan dört kişinin konuşması tutanağa şöyle geçmiştir:

> ***Sevgi Hanım:*** *Bu öneriyi hazırlayan ulaşım müdürü, kendi aracını bile doğru düzgün park edemeyen, her işi baştan savma yapan biridir. Böyle birinin çizdiği güzergâhı ciddiye almamız gerekmez.*
>
> ***Rasim Bey:*** *Komşu ilçede otobüs hattı hastanenin önünden geçiyor ve o ilçenin hastanesine her gün gelen hasta sayısı bizimkinin neredeyse iki katı. Demek ki hastanenin önünden geçen bir otobüs hattı insanları daha çok hasta ediyor. Bu güzergâh bizim ilçede de hastalıkları artırır.*
>
> ***Aysel Hanım:*** *Belediye bir ay boyunca bütün duraklarda yolcu sayımı yaptı ve sayımın tamamını internet sitesinde yayımladı. Sayıma göre hafta içi sabahları en kalabalık yolcu grubu, hastane yolundaki iki durakta bekliyor. Şimdiki güzergâh bu iki durağın hiçbirinden geçmiyor. Önerilen güzergâh ise şimdiki durakların hiçbirini kaldırmadan bu iki durağı da hatta ekliyor. Bu nedenle yeni güzergâh sabahları daha çok yolcuya hizmet eder.*
>
> ***Cengiz Bey:*** *Bu ilçenin bütün otobüs güzergâhlarını yıllar önce ülkenin en köklü ulaşım enstitüsü çizmiştir. O enstitünün imzasını taşıyan bir güzergâh değiştirilmez; bunu tartışmak bile o kuruma saygısızlıktır.*

Her konuşmacının sözünde bir safsata bulunup bulunmadığını belirleyiniz. Safsata bulunan sözlerde safsatanın türünü, safsata bulunmayan sözde ise "Safsata yok" ifadesini aşağıdaki tabloya yazınız. Kararınızın gerekçesini konuşmacının sözüyle ilişkilendirerek açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Konuşmacı	Safsata Türü ya da "Safsata yok" (4x2 Puan)	Gerekçe (4x2 Puan)
Sevgi Hanım		
Rasim Bey		
Aysel Hanım		
Cengiz Bey		

4. Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz.

Doğa Tarihi Müzesinde Bir Vitrin

Asya, felsefe öğretmeni Selim Bey ve müzede çalışan paleontolog Pelin Hanım'la birlikte, içinde kıvrımlı kabuklu bir deniz canlısının fosili bulunan vitrinin önündedir.

> ***Pelin Hanım:*** *Bu fosilin şu anda önümüzde var olduğunu tartışmaya hiç gerek görmüyoruz; bizim işimiz onun ne zaman ve nasıl oluştuğunu bulmak. Fosilin gömülü olduğu kaya katmanlarını inceledik, kabuğundaki halkaları tek tek ölçtük. Gözümüzle gördüğümüz ve aletlerimizle ölçtüğümüz neyse fosil de odur; görüntünün ardında başka bir gerçeklik aramayız.*
>
> ***Asya:*** *Peki bu fosili yalnızca paleontologlar mı inceliyor?*
>
> ***Pelin Hanım:*** *Hayır. Kimyager kabuğun hangi minerallerden oluştuğuna, jeolog fosilin içinde bulunduğu kayanın yaşına bakar. Her birimiz fosilin yalnızca kendi alanımıza giren yönünü inceleriz.*
>
> ***Selim Bey:*** *Ben ise işe şu soruyla başlarım: Bu vitrinde gerçekten bir şey var mı, yoksa var olduğunu yalnızca mı sanıyoruz?* ***(I) Ben bu kıvrımlı kabuğu bir sarmal gibi görüyorum; yanımdaki Asya ise belki iç içe geçmiş halkalar görüyor. İkimizin karşısında duran, fosilin kendisi değil, onun bilincimizde beliren hâlidir. (II) Oysa asıl gerçek olan bu vitrinde değildir: Duyularla hiçbir zaman algılanamayan, yalnızca düşünerek kavranabilen bir gerçeklik vardır ve vitrindeki fosil onun ancak soluk bir kopyasıdır.*** *Üstelik ben bu fosili yalnızca bir kabuk olarak görmem. Canlı ile cansızı, maddi olanla düşünsel olanı, geçmişle bugünü bir arada düşünerek onu bir bütün olarak anlamak isterim.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Diyalogdan hareketle bilimin ve felsefenin varlığa yaklaşımını aşağıdaki ölçütlere göre tabloya yazınız. Her hücrede yaklaşımı, konuşmacının sözündeki bir ayrıntıyla ilişkilendiriniz.

Ölçüt	Bilimin Yaklaşımı: Pelin Hanım (3x2 Puan)	Felsefenin Yaklaşımı: Selim Bey (3x2 Puan)
Var olup olmama		
Görünüş ve gerçeklik		
Ele alış biçimi		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. Selim Bey'in (I) ve (II) numaralı sözlerinde varlık felsefesinin hangi kavramlarının anlatıldığını yazınız (2 puan). Bu iki kavram arasındaki farkı Selim Bey'in sözlerinden yararlanarak açıklayınız (2 puan).

5. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Kilim Tezgâhının Başında

Köyün dokuma atölyesinde Nebahat Hanım, yarım kalmış kilimin önünde oturmaktadır. Elindeki yün çileyi dizine bırakmış, bir süredir hiç kıpırdamadan bir sonraki motifin hangi renkte ve hangi biçimde olacağını zihninde tasarlamaktadır. Sonunda kırmızı ipliği alıp düğümlemeye başlar. Kilim, her gün birkaç sıra eklenerek büyümektedir. Tezgâhın ceviz kirişleri yıllar içinde kararmış, ilk dokuduğu kilimin renkleri güneşte solmuştur. Nebahat Hanım da o ilk kilimi dokuyan genç kız değildir; saçları ağarmış, motifleri değişmiştir.

Aşağıdaki tabloda verilen her akımı benimseyen bir filozofun bu sahneye ilişkin iki soruya vereceği cevabı, akımın varlık anlayışına dayanarak tabloya yazınız.

Akım	Nebahat Hanım, tezgâh ve kilim gerçekte nedir? (3x2 Puan)	Nebahat Hanım'ın motifi zihninde tasarlaması nasıl açıklanır? (3x2 Puan)
Materyalizm		
Düalizm		
Oluş felsefesi		

6. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Şafakta Bir Balıkçı Teknesi

Gizem, yaz tatilinde amcası Kaptan Haydar'ın teknesiyle sabah avına çıkmıştır. Teknede yaşananları defterine şöyle not etmiştir:

- **(1)** Amcam ağı denize bırakırken "Bugün ağlar herhâlde dolu çıkar. Kesin bir şey diyemem ama öyle tahmin ediyorum." dedi.
- **(2)** Tayfa Onur, derinlik ölçerin ekranını göstererek "Burada deniz 32 metre derin." dedi. Amcam emin olmak için ucuna kurşun bağlı, metre işaretli ipi dibe sarkıttı; ip de 32 metrede dibe değdi.
- **(3)** Tayfa Batuhan, "Teknemizi geçen bahar maviye boyattık, çünkü mavi tekneler denizde uğur getirir." dedi.
- **(4)** Dönüşte ağdan çıkan kefalleri kasalara koyarken tek tek saydım: 46 tane. Onur da kasaları ayrı ayrı sayıp aynı sayıyı buldu.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Numaralı notlarda dile getirilen yargıların bilgi mi sanı mı olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız. Kararınızın gerekçesini nottaki bir ayrıntıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

Not	Bilgi / Sanı (4x1 Puan)	Gerekçe (4x2 Puan)
(1)		
(2)		
(3)		
(4)		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. (4) numaralı notta bilenin (süjenin) ve bilinenin (objenin) ne olduğunu yazınız (2 puan). Bu notta bilginin nasıl ortaya çıktığını bilen ile bilinen arasındaki ilişkiye dayanarak açıklayınız (2 puan).

7. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Mahalle Bostanının Gönüllüleri

Mahalledeki ortak bostanda çalışan gönüllüler, akşam toplantısında bostanla ilgili bazı yargıları neden doğru kabul ettiklerini anlatmıştır:

> ***Harun Bey:*** *Tohum dolunaydan önceki günlerde ekilirse daha iyi çimlenir. Bunu yalnız bostanımızdaki kırk gönüllünün kırkı değil, çevremizde toprakla uğraşan hemen herkes böyle bilir; büyüklerimizden beri de böyle söylenir. Bu kadar insanın ortak görüşü olduğuna göre bu yargı doğrudur.*
>
> ***Beril:*** *Tarhların arasına kadife çiçeği diktikten sonra domates yapraklarını yiyen böcekler azaldı ve bu yıl ürünü kurtardık. "Kadife çiçeği böcekleri tarhlardan uzak tutar." bilgisi işimize yaradığına göre doğrudur.*
>
> ***Tolga:*** *Aynı tarhın aynı anda hem baştan sona sulanmış hem de hiç su almamış olamayacağını, ölçmeye ya da kanıt aramaya gerek duymadan ilk düşündüğüm anda açık seçik kavrıyorum. Bundan kuşku duymam bile mümkün değil.*
>
> ***Feride Hanım:*** *Toprağın ekime hazır olduğu günü ne gözlemle ne de akıl yürüterek bilirim. O bilgi bana birden ve aracısız gelir; o anda bostanı canlı, hareketli ve bütün hâliyle kavrarım. Ama bu kavrayışı size sözcüklerle anlatamam.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

7.1. Harun Bey, Beril ve Tolga'nın yargılarını doğru kabul ederken dayandığı doğruluk ölçütünü aşağıdaki tabloya yazınız. Her ölçüte yöneltilebilecek bir eleştiriyi ilgili gönüllünün yargısıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

Gönüllü	Doğruluk Ölçütü (3x2 Puan)	Ölçüte Yöneltilebilecek Eleştiri (3x2 Puan)
Harun Bey		
Beril		
Tolga		

7.2. Feride Hanım'a göre bilginin kaynağının ne olduğunu ve bu görüşü savunan akımı yazınız (2 puan). Feride Hanım'ın görüşünün empirizmden bir farkını onun sözüyle ilişkilendirerek açıklayınız (2 puan).

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme	SBAB13.2. Felsefi Derinlemesine Düşünme; KB3.3. Eleştirel Düşünme
2	FEL.10.2.2. Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma; KB2.14. Yorumlama
3	FEL.10.2.2. Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme	KB3.3. Eleştirel Düşünme; KB3.1. Karar Verme
4	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama; KB2.7. Karşılaştırma
5	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme; KB2.13. Yapılandırma
6	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama; KB2.10. Çıkarım Yapma
7	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme; KB3.3. Eleştirel Düşünme

Puanlama Tablosu

1	2	3	4.1	4.2	5	6.1	6.2	7.1	7.2	Toplam
12	12	16	12	4	12	12	4	12	4	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 4 cümle x (D/Y 1 + gerekçe ya da düzeltme 2).

Beklenen cevap:

Cümle	D / Y	Gerekçe ya da Düzeltme
(I)	D	İki alan da sonuca akıl yoluyla ulaşmaya çalışır. Ayrıldıkları nokta ele alış biçimidir: Biyolog kuşu kanat yapısı, göç yolları gibi tek tek yönleriyle inceler; filozof ise kuşu yaşam, evren ve değerlerle ilişkisi içinde bütüncül olarak düşünür.
(II)	Y	Düzeltme: Filozoflar görüşlerini akıl yürütme ve tartışmayla gerekçelendirir; deney ve ölçümle sınanan kesin kanıtlar ortaya koymazlar. Bu nedenle felsefede bir soruya herkesçe kabul edilen tek bir cevap yoktur, aynı soruya farklı filozoflar farklı cevaplar verir. (Deney ve ölçümle sınanabilir sonuçlara ulaşan alan bilimdir.)
(III)	Y	Düzeltme: Din de felsefe de evrenin, insanın ve hayatın anlamını sorgular; ikisinin ortak konuları vardır. Bu konulara farklı yollardan yaklaşırlar: Felsefe akla dayanır ve konularını eleştirel biçimde ele alır; din ise inanca ve vahye dayanır, bildirdikleri inananlarca sorgulanmadan kabul edilir.
(IV)	D	Sanatta da felsefede de ortaya konan ürün, kişinin kendi bakışını ve yaratıcılığını taşır; bu yüzden ikisinde de varılan sonuç öznel kabul edilir. İkisi ürünleri bakımından ayrılır: Tablo somut bir eserdir, felsefi düşünce ise soyuttur.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Kabul edilenler: (II) için "Felsefe kesin kanıt sunmaz, farklı görüşlere açıktır." biçimindeki kısa düzeltme tam puan alır. (III) için düzeltme ortak konuyu (insan, evren, hayatın anlamı) belirtiyorsa tam puan alır; ayrıca farkın yazılması zorunlu değildir. (I) ve (IV) için cümledeki bilginin kendi sözleriyle doğrulanması (ör. "Bilim parçalara ayırarak, felsefe bütün olarak bakar; ikisi de akla dayanır.") tam puan alır.

KISMİ PUAN: Doğru her D/Y kararı için 1 puan verilir. Gerekçe ya da düzeltme doğru ve cümlenin içeriğine bağlıysa 2 puan; doğru ama yalnızca "Cümle yanlıştır." ya da "Felsefe öyle değildir." gibi neyin düzeltildiğini göstermeyen bir yanıtsa 1 puan verilir. Yanlış bulunan cümle için yalnızca cümlenin olumsuz biçimi yazılmışsa (ör. "Filozoflar kesin kanıt ortaya koymaz.") ve doğru bilgi eklenmemişse 1 puan verilir. D/Y kararı yanlışsa o satırın gerekçe ya da düzeltmesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, dört kararın hiçbiri doğru değilse ya da yanıtlar felsefe, bilim, din ve sanatla ilgisiz kalmışsa 0 puan verilir.

2. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 3 not x (sonuç 2 + tür 1 + gerekçe 1).

Beklenen cevap:

Not	Ulaşılan Sonuç	Akıl Yürütme Türü	Gerekçe
A	Poğaça hamuru ılık bir yerde bekletildiğinde kabarır.	Tümdengelim	Maya katılan bütün hamurlar için geçerli genel bir yargıdan, bu genel yargının kapsadığı özel bir duruma (poğaça hamuru) ilişkin sonuca ulaşılmıştır.
B	Fırının arka rafına konan somunlar her zaman ön raftakilerden daha koyu kızarır.	Tümevarım	Altı sabah boyunca tek tek gözlenen durumlardan hareketle bütün somunları kapsayan bir genellemeye varılmıştır.
C	Açma hamuru da soğuk havada (mutfak soğuduğunda) geç kabarır.	Analoji	Açma hamurunun un, su, maya ve pişirilme bakımından simit hamuruna benzemesinden yola çıkılarak simit hamurundaki geç kabarma özelliğinin açma hamurunda da bulunacağı kabul edilmiştir.

Kabul edilenler: Sonuçlar anlamı korunarak farklı sözcüklerle yazılabilir. B için "Fırının arka rafı ekmekleri daha koyu kızartır." biçiminde bütün somunları kapsayan genel bir yargı kabul edilir. A için "Poğaça hamuru kabaracaktır." yanıtı, ılık ortam koşulu belirtilmemiş olsa da tam puan alır.

Kabul edilmeyenler: B için yalnızca "Altı sabah arka raftaki somunlar koyu kızardı." yazılması sonuç sayılmaz; bu, notta zaten verilen gözlemdir. C için "Açma hamuru kabarmaz." ya da "Simit hamuru geç kabarır." kabul edilmez: İlki benzetmenin taşıdığı özelliği değiştirir, ikincisi notta verilmiş bir bilgidir.

KISMİ PUAN: Notla tutarlı doğru her sonuç için 2 puan verilir. Sonuç doğru yönde ama eksikse (ör. B için genelleme yerine yalnızca "Yarın da arka raftaki somun koyu kızarır." yazılmışsa) 1 puan verilir. Doğru her tür için 1 puan, türü notla ilişkilendiren doğru her gerekçe için 1 puan verilir. Tür yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı); sonuç hücresi türden bağımsız puanlanır.

SIFIR PUAN: Tablo boşsa ya da yazılan sonuçlar notlarla ilgisiz ve üç türün hiçbiri doğru değilse 0 puan verilir. Tür yerine safsata adı (ör. yanlış analoji) yazılan satırın tür ve gerekçe hücresi yanlış sayılır.

3. TAM PUAN (16 PUAN)

Dağılım: 4 konuşmacı x (karar ve tür 2 + gerekçe 2).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Beklenen cevap:

Konuşmacı	Safsata Türü ya da "Safsata yok"	Gerekçe
Sevgi Hanım	Adam karalama	Önerinin içeriğini (güzergâhın kimlere hizmet ettiğini) tartışmak yerine öneriyi hazırlayan müdürü "aracını park edemeyen, her işi baştan savma yapan" biri olarak aşağılamış ve öneriyi bu yüzden reddetmiştir.
Rasim Bey	Nedensellik hatası	Komşu ilçedeki hastaneye daha çok hasta gelmesini, hiçbir kanıt göstermeden otobüs hattının insanları hasta etmesine bağlamış; sebep-sonuç bağını yanlış kurmuştur. Hastaneye daha çok kişinin gelmesi insanların daha çok hastalandığını değil, örneğin hastaneye ulaşmanın kolaylaştığını gösterebilir.
Aysel Hanım	Safsata yok	Görüşünü bir aylık yolcu sayımı gibi kanıta dayandırmıştır; sayımın tamamı yayımlanmıştır, yani verilerin bir kısmı seçilip ötekiler gizlenmemiştir. Öncüller (en kalabalık grubun hastane yolundaki iki durakta beklemesi, önerilen güzergâhın hiçbir durağı kaldırmadan bu iki durağı eklemesi) sonucu destekler.
Cengiz Bey	Otoriteye başvurma	Yeni güzergâhın neden yanlış olduğuna ilişkin bir gerekçe sunmamış; yalnızca eski güzergâhı çizen ulaşım enstitüsünün köklü ve saygın oluşunu koz olarak kullanarak önerinin reddedilmesini istemiştir.

Kabul edilenler: Rasim Bey için "yanlış nedensellik", "sebep-sonuç hatası" kabul edilir. Cengiz Bey için "otoriteye dayanma" kabul edilir. Aysel Hanım için "safsata yoktur, sağlam bir argümandır", "kanıta dayanan bir argümandır" gibi yanıtlar kabul edilir; gerekçede sayım verisinin tamamının kullanıldığı ya da öncüllerin sonucu desteklediği belirtilmelidir.

Kabul edilmeyenler: Aysel Hanım için "cımbızlama" kabul edilmez: Aysel Hanım sayımın yalnızca işine gelen kısmını seçmemiş, verinin tamamının yayımlandığını ve herkesin inceleyebileceğini söylemiştir. Cengiz Bey için "popülerliğe başvurma" kabul edilmez: Dayanılan, çoğunluğun görüşü değil bir kurumun saygınlığıdır. Rasim Bey için "yanlış analoji" kabul edilmez: Rasim Bey iki ilçeyi benzetmekten çok, hasta sayısındaki farkın nedenini yanlış belirlemiştir. Sevgi Hanım için "otoriteye başvurma" kabul edilmez: Sevgi Hanım birinin saygınlığına dayanmamış, tersine bir kişiyi aşağılamıştır.

KISMİ PUAN: Doğru her karar ve tür için 2 puan verilir. Safsata bulunan bir söz için yalnızca "safsata var" yazılıp tür belirtilmemişse 1 puan verilir. Söze dayanan doğru her gerekçe için 2 puan verilir; gerekçe yalnızca safsatanın tanımını verip sözdeki ayrıntıya (müdürün aşağılanması, hasta sayısının otobüs hattına bağlanması, yayımlanmış tam sayım ve kaldırılmayan duraklar, enstitünün saygınlığı) bağlanmıyorsa 1 puan verilir. Karar ya da tür yanlışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa ya da dört satırın hiçbirinde doğru karar yoksa 0 puan verilir. Kitapta yer almayan adlar (ör. saman adam, kaygan zemin) yanlış tür sayılır.

4.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 3 ölçüt x 2 alan x 2 (her hücrede yaklaşım 1 + konuşmacının sözüyle ilişki 1).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Beklenen cevap:

Ölçüt	Bilimin Yaklaşımı: Pelin Hanım	Felsefenin Yaklaşımı: Selim Bey
Var olup olmama	Varlığın var olup olmadığını sorgulamaz, var olduğunu kabul eder; Pelin Hanım fosilin var olduğunu "tartışmaya hiç gerek görmüyoruz" der ve doğrudan oluşum zamanını araştırır.	Varlığın var olup olmadığını sorgular; Selim Bey işe "Bu vitrinde gerçekten bir şey var mı, yoksa var olduğunu yalnızca mı sanıyoruz?" sorusuyla başlar.
Görünüş ve gerçeklik	Görünüş ile gerçeklik arasında ayrım yapmaz, görüneni gerçek kabul eder; Pelin Hanım'a göre gözle görülen ve aletle ölçülen neyse fosil de odur.	Görünüş ile gerçeklik arasında ayrım yapabilir; Selim Bey bilincinde beliren görüntü ile duyularla değil düşünerek kavranan asıl gerçekliği birbirinden ayırır.
Ele alış biçimi	Varlığı indirgemeci bir bakışla, yalnızca belirli bir yönüyle inceler; kimyager kabuğun minerallerine, jeolog kayanın yaşına, paleontolog oluşum sürecine bakar.	Varlığa bütüncül bakar; varlığı fiziksel dünyayla sınırlamaz. Selim Bey fosili canlı ile cansızı, maddi olanla düşünsel olanı, geçmişle bugünü bir arada düşünerek bir bütün olarak anlamak ister.

Kabul edilenler: "İndirgemeci" sözcüğü kullanılmadan "Her bilim dalı varlığın bir yönünü inceler." biçimindeki yanıt tam puan alır. Felsefe için "Varlığın hem maddi hem düşünsel yönü olabileceğini kabul eder." yanıtı ele alış biçimi satırında kabul edilir.

KISMİ PUAN: Her hücre 2 puandır: alanın yaklaşımının doğru belirtilmesi için 1 puan, konuşmacının sözündeki ayrıntıyla ilişkilendirilmesi için 1 puan verilir. Yalnızca konuşmacının sözü aktarılıp yaklaşım adlandırılmamışsa 1 puan verilir. Bilim ve felsefenin yaklaşımı yer değiştirmiş yazılmışsa o satırın iki hücresine de puan verilmez.

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, yazılanlar diyalogla çelişiyorsa (ör. "Pelin Hanım fosilin var olup olmadığını sorgular.") ya da yanıtlar varlığa yaklaşımla ilgisizse 0 puan verilir.

4.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Dağılım: iki kavram 1+1 + fark 2.

Beklenen cevap:

- **(I):** Fenomen. Selim Bey, fosilin kendisini değil, onun bilincinde beliren ve kişiden kişiye farklı görünebilen hâlini anlatmaktadır.
- **(II):** İdea. Selim Bey, duyularla algılanamayan, yalnızca düşünerek kavranabilen ve vitrindeki fosilin kopyası olduğu asıl gerçekliği anlatmaktadır.
- **Fark:** Fenomen, dış dünyadaki bir nesnenin insan bilincinde beliren hâlidir; duyulara dayanır ve bakana göre farklılaşabilir (Selim Bey kabuğu sarmal, Asya halkalar gibi görebilir). İdea ise duyularla hiç algılanamayan, yalnızca düşünmeyle kavranan asıl gerçekliktir; vitrindeki fosil onun ancak bir kopyasıdır. Kısacası fenomen bilinçte beliren görünüşe, idea düşünceyle kavranan asıl gerçekliğe karşılık gelir.

Kabul edilenler: (II) için "idealar", "Platon'un ideası" kabul edilir.

Kabul edilmeyenler: (II) için "öz" kabul edilmez: Öz, bir varlığın kendisinde bulunan ve kimliğini belirleyen özelliklerdir; Selim Bey ise asıl gerçekliği vitrindeki fosilin dışına koyar ve fosili onun kopyası sayar. (I) için "madde" kabul edilmez: Selim Bey kabuğun yer kaplamasından ya da ağırlığından değil, bilincinde beliren görüntüden söz etmektedir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Doğru her kavram için 1 puan verilir. Fark iki kavram karşılaştırılarak ve Selim Bey'in sözüne bağlanarak yazılmışsa 2 puan; yalnızca kavramlardan birinin tanımı verilmiş ya da iki tanım karşılaştırılmadan alt alta yazılmışsa 1 puan verilir. Farkın puanı, en az bir kavramın doğru bulunmasına bağlıdır.

SIFIR PUAN: Cevap boşsa, iki kavram da yanlışsa ya da bilgi felsefesine ait kavramlar (bilgi, sanı vb.) yazılmışsa 0 puan verilir.

5. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 3 akım x 2 soru x 2 (her hücrede akıma uygun cevap 1 + sahneyle ilişkilendirme 1).

Beklenen cevap:

Akım	Nebahat Hanım, tezgâh ve kilim gerçekte nedir?	Nebahat Hanım'ın motifi zihninde tasarlaması nasıl açıklanır?
Materyalizm	Hepsi maddidir. Nebahat Hanım'ın bedeni de ceviz tezgâh, yün iplikler ve kilim de maddeden (atomlardan ya da en, boy ve derinliği olan cisimlerden) oluşur; aralarındaki fark yalnızca maddi yapılarındadır. Madde olmayan bir gerçeklik yoktur.	Tasarlamak maddeden ayrı bir ruhun işi değil, bedenin bir işlevidir. Nebahat Hanım'ın zihnindeki motif, birbirine bağlı maddi parçalardan kurulu bedeninin (beyninin) çalışmasının ürünüdür.
Düalizm	Tezgâh, iplik ve kilim yer kaplayan maddi varlıklardır. Nebahat Hanım ise birbirinden ayrı iki tözden oluşur: yer kaplayan ama düşünmeyen beden ile düşünen ama yer kaplamayan ruh.	Motifi tasarlayan, Nebahat Hanım'ın yer kaplamayan düşünen yanıdır (ruhudur); ipliği düğümleyen el ise yer kaplayan bedene aittir. Bedeni kıpırdamadan otururken zihninin motif üzerinde çalışması, düalist için düşünen yan ile bedenin ayrı oluşuna bir örnektir.
Oluş felsefesi	Hiçbiri değişmeden kalan şeyler değildir; her şey durmadan değişir ve yeniden oluşur. Kilim her gün sıra sıra büyür, kirişler kararmış, ilk kilimin renkleri solmuştur; Nebahat Hanım'ın saçları ağarmış, motifleri değişmiştir. Kalıcı olan yalnızca değişimin kendisidir.	Tasarlamak da sürekli değişen bir süreçtir. Nebahat Hanım'ın zihnindeki motif bir kez yaşanan ve tekrar etmeyen bir olaydır; daha önce dokuduklarının sonucu, bundan sonra dokuyacaklarının nedenidir.

Kabul edilenler: Materyalizm için temsilcilerin görüşleriyle yazılan yanıtlar (Demokritos'un atomları, Hobbes'un cisimleri, De La Mettrie'nin makine insan anlayışı) kabul edilir. Düalizm için "insan ruh ve bedenden oluşur (Descartes)" biçimindeki yanıt sahneyle ilişkilendirilmişse tam puan alır; ilk sütunda "Varlık maddi ve maddi olmayan iki unsurdan oluşur; tezgâh ve kilim maddi yana aittir." biçimindeki yanıt da kabul edilir. Oluş felsefesi için Herakleitos'un "Aynı nehre iki kez girilmez." görüşüne ya da Whitehead'in olaylar anlayışına dayanan yanıtlar kabul edilir.

Kabul edilmeyenler: Materyalizm satırında "Nebahat Hanım'ın ruhu bedeninden ayrıdır." yanıtı kabul edilmez: Bu, düalizmin görüşüdür. Oluş felsefesi satırında yalnızca "Her şey maddedir." yanıtı kabul edilmez: Oluş felsefesi varlığın neden yapıldığına değil, sürekli değişimine vurgu yapar.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Her hücre 2 puandır: akımın varlık anlayışına uygun cevap için 1 puan, cevabın sahnedeki bir ayrıntıyla (Nebahat Hanım'ın bedeni, kıpırdamadan oturuşu, düğümleyen eli, büyüyen kilim, kararmış kirişler, solmuş renkler, ağaran saçlar, değişen motifler) ilişkilendirilmesi için 1 puan verilir. Akımın görüşüyle çelişen hücreye puan verilmez.

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, yazılanlar üç akımın hiçbirinin görüşüne uymuyorsa ya da akımlar yerine bilgi felsefesi akımları (rasyonalizm, empirizm vb.) üzerinden cevap verilmişse 0 puan verilir.

6.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 4 not x (bilgi/sanı 1 + gerekçe 2).

Beklenen cevap:

Not	Bilgi / Sanı	Gerekçe
(1)	Sanı	Kaptan Haydar'ın yargısı henüz gerçekleşmemiş bir durum hakkında bir tahmindir; kendisi de kesin bir şey diyemeyeceğini söyler. Gerekçelendirilmemiş ve doğrulanmamış bir inançtır.
(2)	Bilgi	Derinliğin 32 metre olduğu yargısı hem derinlik ölçerle hem de işaretli iple ayrı ayrı doğrulanmıştır; gerekçelendirilmiş ve gerçeklikle (denizin gerçek derinliğiyle) uyuşan bir yargıdır.
(3)	Sanı	Mavi teknelerin uğur getirdiği yargısı kanıtlanmamış ve doğrulanamayan bir inançtır; Batuhan bu yargı için hiçbir gerekçe göstermez.
(4)	Bilgi	Kefallerin 46 tane olduğu yargısı tek tek sayılarak elde edilmiş ve Onur'un ayrı sayımıyla doğrulanmıştır; gerekçelendirilmiş ve gerçekliğe uygundur.

Kabul edilenler: Gerekçede "doğru, gerekçelendirilmiş inanç" ya da "kanıtlanabilir, gerçekliğe uygun yargı" ifadeleri bilgi için; "tahmin", "öznel algı", "kesin olmayan inanç" ifadeleri sanı için kabul edilir.

KISMİ PUAN: Doğru her bilgi/sanı kararı için 1 puan verilir. Gerekçe hem ölçütü (gerekçelendirilmiş ve doğrulanmış olma ya da olmama) hem de nottaki ayrıntıyı ("tahmin ediyorum" sözü, iki ayrı ölçüm, uğur inancı, iki ayrı sayım) içeriyorsa 2 puan; yalnızca birini içeriyorsa 1 puan verilir. Karar yanlışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, dört kararın hiçbiri doğru değilse ya da bilgi/sanı yerine başka kavramlar (doğru/yanlış, önerme vb.) yazılmışsa 0 puan verilir.

6.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Dağılım: bilen 1 + bilinen 1 + ilişki 2.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Beklenen cevap: Bilen (süje), bilgiye ulaşmaya çalışan Gizem'dir (sayımı doğrulayan Onur da bilen olarak yazılabilir). Bilinen (obje), Gizem'in bilgi edinmek için yöneldiği ağdan çıkan kefaller ve onların sayısıdır. Bilgi, bilen ile bilinen arasındaki ilişkiden doğar: Gizem kefallere yönelip onları tek tek saymış, bu zihinsel süreç sonunda "Ağdan 46 kefal çıktı." yargısına ulaşmıştır. Yargı, Onur'un sayımıyla gerçeklikle karşılaştırılıp doğrulandığı için bilgidir.

KISMİ PUAN: Doğru bilen için 1 puan, doğru bilinen için 1 puan verilir. İlişki, bilenin bilinene yönelmesi ve bu süreç sonunda bir yargıya ulaşması biçiminde nota bağlanarak açıklanmışsa 2 puan; nota bağlanmadan yalnızca "Bilgi süje ile obje arasındaki ilişkiden doğar." diye yazılmışsa 1 puan verilir. Bilen ile bilinen yer değiştirmiş yazılmışsa bu iki öğeye puan verilmez.

SIFIR PUAN: Cevap boşsa, bilen ve bilinen yanlışsa ve ilişki açıklanmamışsa ya da yanıt (4) numaralı notla ilgisizse 0 puan verilir.

7.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 3 gönüllü x (ölçüt 2 + eleştiri 2).

Beklenen cevap:

Gönüllü	Doğruluk Ölçütü	Ölçüte Yöneltilebilecek Eleştiri
Harun Bey	Tümel uzlaşım	Bir konuda herkesin aynı görüşte olması o görüşün doğruluğunu tek başına garanti etmez; insanlar gelenek, baskı ya da otorite gibi nedenlerle de aynı düşünceyi benimseyebilir. Gönüllülerin ve çevredeki herkesin dolunay görüşünü paylaşması, Harun Bey'in de söylediği gibi bu görüşün "büyüklerimizden beri" söylenmesinden, yani bir gelenekten kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bütün insanların bir konuda tam olarak uzlaşması mümkün değildir.
Beril	Yarar	Bir bilgi yararlı olsa bile doğru olmayabilir; doğru olan her bilgi de yararlı olmayabilir. Böceklerin azalması ve ürünün kurtulması, kadife çiçeğinin böcekleri uzak tuttuğunu kanıtlamaz; böcekler başka bir nedenle azalmış olabilir.
Tolga	Apaçıklık	Bir düşünce bir kişiye açık seçik ve kuşkusuz görünürken başka biri için aynı açıklıkta olmayabilir. Tolga'nın ilk düşündüğü anda kuşkusuz bulduğu yargı, kişisel bir kesinlik duygusuna dayandığı için herkes için doğruluğun güvencesi olamaz.

Kabul edilenler: Tümel uzlaşım için "genel kabul", "toplumun ortak görüşü"; yarar için "fayda", "pratik fayda" adları kabul edilir. Harun Bey'in eleştiri hücresinde "Çok kişinin bir görüşü benimsemesi onu doğru yapmaz; bu, popülerliğe başvurmaya benzer." biçiminde yargıya bağlanan eleştiri tam puan alır.

Kabul edilmeyenler: Beril için "uygunluk" kabul edilmez: Beril yargıyı gerçek durumla karşılaştırarak değil, işe yaradığı için doğru saymıştır. Tolga için "tutarlılık" kabul edilmez: Tolga yargıyı daha önce kabul edilmiş başka yargılarla karşılaştırmaz, ilk kavrayışta kuşkusuz göründüğü için doğru sayar. Harun Bey için "popülerliğe başvurma" ölçüt adı olarak kabul edilmez: Soru bir safsatanın değil, doğruluk ölçütünün adını istemektedir. Tolga için "çelişmezlik ilkesi" kabul edilmez: Bu bir akıl ilkesidir; soru Tolga'nın yargıyı doğru saymasını sağlayan ölçütü (kuşkuya yer bırakmayan açık seçik kavrayış) istemektedir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Doğru her ölçüt için 2 puan verilir. Eleştiri ölçütün zayıf yönünü doğru gösterip gönüllünün yargısıyla ilişkilendirilmişse 2 puan; doğru ama yargıya bağlanmamışsa 1 puan verilir. Ölçüt yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın eleştirisine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, üç ölçütün hiçbiri doğru değilse ya da ölçüt yerine bilginin kaynağına ilişkin akımlar (rasyonalizm, empirizm vb.) yazılmışsa 0 puan verilir.

7.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Dağılım: kaynak ve akım 1+1 + empirizmden farkı 2.

Beklenen cevap: Feride Hanım'a göre bilginin kaynağı sezgidir; bu görüşü savunan akım entüisyonizmdir (sezgicilik). Empirizme göre bilgi duyular ve deneyle elde edilir. Feride Hanım ise toprağın ekime hazır olduğunu "ne gözlemle ne de akıl yürüterek" bildiğini, bilginin kendisine "birden ve aracısız" geldiğini söyler; bostanı canlı, hareketli ve bütün hâliyle kavradığını, bu kavrayışı sözcüklerle anlatamadığını belirtir. Yani bilgiyi duyuların ve deneyimin getirdiği malzemeden değil, aracısız sezgiden elde eder.

Kabul edilenler: Akım için "sezgicilik" ya da "entüisyonizm (H. Bergson)" yazılabilir. Farkta Feride Hanım'ın bilgisinin dille ifade edilemediğini, empirizmde ise deneyle elde edilen bilginin gözleme dayandığını belirten yanıtlar da tam puan alır.

KISMİ PUAN: Doğru kaynak (sezgi) için 1 puan, doğru akım için 1 puan verilir. Fark iki görüş karşılaştırılarak ve Feride Hanım'ın sözüne bağlanarak yazılmışsa 2 puan; yalnızca empirizmin tanımı verilip Feride Hanım'ın görüşüyle karşılaştırılmamışsa 1 puan verilir. Farkın puanı, kaynağın ya da akımın doğru bulunmasına bağlıdır.

SIFIR PUAN: Cevap boşsa, kaynak olarak duyu, deney ya da akıl yazılmışsa (ör. "Feride Hanım empiristtir.") ya da yanıt Feride Hanım'ın sözüyle ilgisizse 0 puan verilir.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif